

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: **БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ**
(на матеріалах АТ «Перший Український Міжнародний Банк»)

**THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE: CURRENT
CHALLENGES AND DEVELOPMENT TRENDS**
(on the materials of JSC «First Ukrainian International Bank»)

Виконала: здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти групи 4ФДПМ
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
освітньо-професійної програми «Державна податкова
та митна справа»

Алієва Е. С. гизи
(прізвище та ініціали)
Керівник: Чижова Т. В.
(прізвище та ініціали)

Хмельницький – 2024 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-професійна програма «Державна податкова та митна справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри, д.е.н., професор

_____Лариса СІДЕЛЬНИКОВА

«05» 02 2024 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

_____Алієвій Есмiрі Сейюб гизи

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Банківська система України: виклики сьогодення та тенденції розвитку (на матеріалах АТ «Перший Український Міжнародний Банк»)

керівник роботи Чижова Тамiла Володимирiвна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступiнь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «01» лютого 2024 року № 198-с

2. Строк подання роботи здобувачем 20 червня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посiбники, перiодичні видання, звітність Національного банку України і АТ «Перший Український Міжнародний Банк».

4. Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретичні аспекти побудови та функціонування банківської системи держави. Дослідження тенденцій розвитку банківської системи України.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Робота містить 17 рисунків та 19 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-II розділів	Таміла ЧИЖОВА, доцент	05.02.2024	22.05.2024
Консультант з використання ПЕОМ	Таміла ЧИЖОВА, доцент	05.02.2024	16.05.2024
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	05.02.2024	06.06.2024

7. Дата видачі завдання 05.02.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	05.02.24-14.02.24	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	15.02.24-22.02.24	виконано
3.	Написання 1 розділу	23.02.24-29.03.24	виконано
4.	Написання 2 розділу	01.04.24-15.05.24	виконано
5.	Формулювання висновків за темою дослідження	16.05.24-22.05.24	виконано
6.	Оформлення роботи	23.05.24-06.06.24	виконано
7.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	07.06.24	виконано
8.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	14.06.24	виконано
9.	Захист роботи в ЕК	20.06.24	

Здобувач _____
(підпис)

Есміра АЛІЄВА
(ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____
(підпис)

Таміла ЧИЖОВА
(ім'я та прізвище)

РЕФЕРАТ

У роботі проаналізовано тенденції розвитку банківської системи України, запропоновано вектори розвитку національної банківської системи. З метою проведення дослідження використані дані звітності Національного банку України, а також Акціонерного товариства «Перший Український Міжнародний Банк».

У дослідженні визначено тенденції розвитку банківської системи України, зокрема встановлено, що кількість банків зменшується, а банківський сектор стає більш стабільним та впроваджує підходи до управління ризиками на різних рівнях. Для досягнення поставленої мети проведено статистичний аналіз тенденцій розвитку кредитних відносин між банками та фізичними та юридичними особами; визначено стійкі тенденції розвитку банківського сектору в Україні та подальші напрямки відповіді української банківської системи на виклики військового часу.

Визначено, що сучасна банківська система України характеризується такими процесами: консолідація банків та інших фінансових організацій на основі хвилі злиттів і поглинань на світових ринках; розширення спектру банківських операцій та диверсифікація банківських установ; загострення конкуренції на ринках банківських послуг; поява нових банківських продуктів; зміна територіальної структури світової банківської системи, поява нових великих гравців, наприклад китайських банків; зміцнення банківської системи.

Розроблена модель і проведено рішення задачі на ЕОМ.

Основний текст кваліфікаційної роботи бакалавра викладено на 82 сторінках, робота містить 19 таблиць, 17 рисунків. Список використаних джерел налічує 52 найменування і розміщений на 6 сторінках. Додаток розміщений на 4 сторінках. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи бакалавра становить 92 сторінки.

Ключові слова: банк, банківська система, активи, пасиви, непрацюючі кредити, якість активів, фінансовий результат.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОБУДОВИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ.	7
1.1. Економічна сутність дефініції «банківська система».....	7
1.2. Банківська система України: загальна характеристика та структура.....	16
1.3. Особливості функціонування банківської системи України в умовах воєнного стану.....	26
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	36
2.1. Аналітичний огляд розвитку банківської системи України.....	36
2.2. Оцінка діяльності АТ «ПУМБ».....	56
2.3. Перспективні напрямки розвитку вітчизняної банківської системи.....	67
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
ДОДАТОК.....	89

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська система є невід'ємною частиною фінансового ринку, а її стійкість та ефективність є необхідною умовою розвитку національної економіки. У сучасних умовах економічного розвитку основною функцією банківського сектора є перерозподіл фінансових ресурсів між різними суб'єктами, галузями та секторами національної економіки, забезпечуючи тим самим підвищення її конкурентоспроможності.

Банківські установи надають понад 90% усіх видів фінансових послуг. У цілому банківська система є основою для ефективного здійснення процесу відтворення національної економіки та є основним джерелом формування капіталу в економіці країни. Однак за умов воєнного стану банківська система зазнала значних втрат. Ці проблеми потребують постійного моніторингу та пошуку шляхів стабілізації та подальшого розвитку банківської системи, що й визначає актуальність обраної теми дослідження.

Банківська система відіграє значну роль у встановленні економічних взаємовідносин між інститутами фінансового ринку. Це відбувається тому, що банки є важливою складовою економічної структури в організації руху фінансових потоків. Вони складають основу кредитної системи країни і акумулюють більшість ресурсів. Позитивні та негативні явища економіки значно впливають на функціонування банків.

Теоретичне та практичне значення теми. Сьогодні банки у зв'язку зі специфікою своєї діяльності займають особливе місце в ринковій економіці та значно впливають на розвиток суспільства і економіки країни. Входження України до світового конкурентного середовища посилило для вітчизняних банківських установ вимоги щодо підвищення конкурентоспроможності та ефективності надання фінансових послуг. Військово-політичні фактори значно ускладнили економічну ситуацію в Україні, сприяли поглибленню економічної кризи, зростанню дефіциту державного бюджету, скороченню ділової

активності суб'єктів господарювання.

Негативні економічні процеси, пов'язані з воєнною агресією в Україні, такі як проблеми ліквідності власних активів, збитковості діяльності, суттєве звуження клієнтської бази, запустили процеси переформатування роботи банківських установ, що суттєво відобразилось на отриманих ними фінансових результатах.

Оскільки функціонування будь-якого банку і його успішна діяльність залежить від вміння приймати рішення, які дозволяють забезпечити на належному рівні ліквідність, прибутковість і захист від негативного впливу банківських ризиків, актуальним в сучасних умовах функціонування економіки є отримання позитивного фінансового результату за умов сприятливого рівня ризику. У зв'язку з цим, точна та об'єктивна діагностика стану банківської системи дозволить виявити напрями подальшого розвитку банківських установ, що зумовлює актуальність теми дослідження.

Вітчизняна банківська система працює в напруженому режимі невизначеності з початком бойових дій із лютого 2022 року на території України. Водночас банки продовжують свою діяльність, намагаються виконувати всі свої функції, зобов'язання та дотримуватися нормативів.

Мета і задачі роботи. Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження стану банківської системи України та окреслення перспектив її розвитку.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

1. Визначити економічну сутність дефініції «банківська система» в сучасних умовах.
2. Охарактеризувати банківську систему України та визначити її структурні елементи.
3. Розглянути особливості функціонування банківської системи України в умовах воєнного стану.
4. Провести дослідження тенденцій розвитку вітчизняної банківської

системи.

5. Здійснити оцінку показників діяльності досліджуваного банку.

6. Визначити перспективні напрямки розвитку вітчизняної банківської системи.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у роботі використано такі методи наукового дослідження: теоретичного узагальнення; горизонтального і вертикального аналізу; наукової абстракції; логічного узагальнення; порівняння та систематизації; системного підходу; математичні методи побудови узагальнюючих показників-вимірників; компаративного аналізу; канонічного аналізу; графічний тощо.

Структура роботи. Виходячи з мети і задач дослідження, структура роботи включає два розділи. Перший розділ присвячено розгляду теоретичних аспектів побудови та функціонування банківської системи держави. Охарактеризована структура банківської системи України. Узагальнено особливості функціонування банківської системи України в умовах воєнного стану. У другому розділі здійснено аналіз кількісних показників розвитку банківської системи України, розглянути структуру та динаміку активів і пасивів банків України, оцінено ефективність діяльності суб'єкта дослідження на банківському ринку, окреслено перспективні напрямки розвитку вітчизняної банківської системи в умовах глобалізації, діджиталізації та необхідності повоєнного відновлення економіки України.

Характеристика суб'єкту дослідження. Суб'єктом нашого дослідження є Акціонерне товариство «Перший Український Міжнародний Банк» (далі – АТ «ПУМБ»). Місцезнаходження: вул. Андріївська, 4, м. Київ, Україна, 04070. АТ «ПУМБ» зареєстрований 23.12.1991 року; код ЄДРПРОУ 14282829. Банк включено до Державного реєстру банків 23.12.1991 року з реєстраційним номером 73, Єдиний ідентифікатор Національного банку України (далі – НБУ) (код ID НБУ) 334851.

Головний акціонер банку - ТОВ «СКМ Фінанс» (100% акціонерного капіталу). АТ «ПУМБ» - найбільший український банк з приватним капіталом,

що надає всі види банківських послуг. Його діяльність зосереджена на комерційних, роздрібних та інвестиційно-банківських операціях. АТ «ПУМБ» входить в ТОП-8 найбільших банків України за версією рейтингу «Financial club» «50 провідних банків України 2018».

Огляд джерел, що використані в роботі. В роботі використані законодавчі та нормативні документи України, наукові розробки та навчальні посібники, періодична література, Інтернет-ресурси, а також матеріали, що відображають фінансовий стан АТ «ПУМБ».

Проблеми дослідження банківської системи набули систематичного та всебічного вивчення багатьма зарубіжними та вітчизняними вченими-фінансистами, зокрема роботи щодо надання знань із загальнотеоретичних питань, банківської безпеки, методології оцінки та її механізму: Д. Артеменко, О. Барановського, Н. Богомолової, Т. Болгар, О. Васильчишин, В. Вовк, М. Єрмошенка, В. Карковської, О. Колодізева, Н. Прокопенко, Н. Ситиник, А. Ткаченко, О. Штаєр, Л. Штефан, О. Яременко та ін. Теоретико-методичні аспекти функціонування банківських установ висвітлено у роботах таких авторів, як С. Єгоричева і С. Прасолова, А. Єпіфанов, С. Побережний, Р. Сніщенко та інших.

Разом з тим, незважаючи на значну кількість наукових праць, що так чи інакше стосуються функціонування банків, недостатньо дослідженими залишаються основні засади функціонування банківської системи в умовах війни.